

گرافیکست‌ها ومحدودیت بازار کار

سحر آزاد

داده‌اند، بیشتر آنها را هم می‌شناختیم؛ درحالی که الان طراحی کتاب‌هایی را می‌بینیم که گرافیکست آنها را هنوز نشناخته‌ایم، چون تعداد افرادی که وارد این رشته شده‌اند، زیاد هستند.

محمد خزایی با اشاره به اینکه یکی از دلایل عمده افزایش طراحان گرافیکست، زیاد شدن دانشگاه‌ها است، در ارزیابی خود از وضعیت کیفی گرافیک عنوان کرد: کارها بهتر شده‌اند. حتی اگر میدان کار وسیع‌تر از این بود، احتمالاً کارهای بسیار بهتری نیز ارائه می‌شد. به همین دلیل شاهد کارهای قابل قبولی هستیم که در جشنواره‌ها با استقبال مواجه می‌شوند و نشان می‌دهد که از نظر علمی خیلی عقب‌تر از کشورهای دیگر نیستیم. وی یکی از مشکلات این قشر را کمبود تقاضا برای سفارش کار دانست: با اینکه تعداد طراحان گرافیکست مان زیادتر شده اما از طرفی تقاضای سفارش کار کم است، یک نقاش می‌تواند در آتلیه کار کند، نمایشگاه بگذارد و از این طریق کارش را بفروشد اما در مورد گرافیکست‌ها این امر برعکس است؛ چون اول باید سفارش بگیرند تا مشغول کار شوند. این گرافیکست در ادامه خواستار توجه بیشتر مسوولین به این بخش شد: در کار ما اول باید مشتری وجود داشته باشد تا اثر خلق شود. امروز در حد کفاف، هنرمند گرافیکست داریم اما به همان میزان سفارش کار برای طراحی پوستر، کتاب و... وجود ندارد. جا دارد مسوولین توجه بیشتری به این بخش داشته باشند، به خصوص که خیلی از جشنواره‌هایی که برگزار می‌شوند، از حمایت‌های دولتی برخوردار هستند و برگزارکنندگان می‌توانند کارهای گرافیکی را به افراد حرفه‌ای این رشته بسپارند.

خزایی یکی از نیازهای دیگر جامعه گرافیک را توجه به بخش تجاری آن برشمرد: جامعه باید به سمتی برود که آگاهی از سواد تبلیغاتی بیشتر شود تا نقش آثار گرافیکی در ترویج، تبلیغ و معرفی کالاها جا بیفتد. به نوعی باید به گرافیک تجاری هم اهمیت دهیم. وی نیز در مورد وضعیت آموزش گفت: متأسفانه آموزش در حد مطلوبی نیست. در تهران و شهرستان‌ها، آموزش در حد مطلوبی نیست. البته تهران و شهرهای بزرگ در مقایسه با شهرهای کوچک‌تر، وضعیت بهتری دارند. الان حتی در شهرهای کوچک‌تر هم گرافیک تدریس می‌شود که بیشتر مدرسان آنها دانشجویان کارشناسی و گاهی کارشناسی ارشد هستند. به همین دلیل نمی‌توان انتظار داشت سطح کیفی آموزش‌ها خیلی بالا باشد.

همچنین مهدی محمدی، مدرس دانشگاه و طراح گرافیکست مانند دو هنرمند پیشین بر ضرورت به روز شدن جامعه گرافیک ایران تأکید کرد: فکر می‌کنم نیازی که باید برای گرافیکست‌های ما در اولویت قرار بگیرد، رسیدن به یک هویت واحد گرافیکی منطبق با زمان موجود است. یکی از چالش‌های ما، همخوان نبودن اطلاعات گرافیکست‌ها با زمان معاصر است.

مهدی محمدی در توضیح این تاهمخوانی گفت: جشنواره‌های شدن گرافیک ما موجب شده به خودمان غره شویم و فکر کنیم در سطح بسیار مطلوبی هستیم و نیاز به آموزش فناوری‌های جدید نداریم. تا زمانی که اثر گرافیکی خلق می‌کنیم که در جشنواره‌ها مقام بیاوریم، یکجور ماسک سنتی در گرافیک اعمال می‌کنیم.

محمدی در مورد دلایل خود توضیح داد: وقتی هدفمان کسب رتبه و مقام در جشنواره‌ها شده است، بدون اینکه به نیازهای گرافیکست‌ها توجه کنیم و شرایط را برای رشد و ایجاد بازار کار داخلی فعالان این حرفه مهیا کنیم، به دنبال سلیقه خارجی‌ها هستیم. بدون اینکه گرافیک خودمان را ارائه دهیم که باعث می‌شود یک پوسته شکننده برای گرافیک ایجاد کنیم. /

برخی از طراحان همزمان با روز جهانی این رشته، کمبود تقاضا برای سفارش کار، رشد گرافیک تجاری و جشنواره‌های شدن گرافیک را از دغدغه‌های خود دانستند و مهم‌ترین نیاز امروزی اهالی آن را به روز نبودن اطلاعات و بازنگری در سیستم آموزشی عنوان کردند.

هفتم اردیبهشت برابر با ۲۷ آوریل از سوی ایکوگرا (کمیته بین‌المللی انجمن‌های گرافیک دنیا) به عنوان روز جهانی گرافیک نام گرفته است. به همین مناسبت انجمن صنفی طراحان گرافیک ایران قرار است در نشستی در خانه هنرمندان به سخنرانی و تبادل نظر در این زمینه بپردازد. در سراسر دنیا نیز در این روز برنامه‌هایی برگزار می‌شود. با این حال گرافیک نیز همچون بسیاری از رشته‌های نوپا در ایران با فراز و نشیب‌های زیادی روبه‌رو است. با اینکه در سال‌های اخیر شاهد کسب رتبه‌های برتر طراحان گرافیکست ایرانی در جشنواره‌های معتبر خارجی هستیم، اما این مساله مانع نشده است که مشکلات گرافیک در داخل کشور بهبود پیدا کند و هنوز یکی از دغدغه‌های اصلی این قشر گرفتن سفارش و تامین وضعیت اقتصادی است. همچنین به نظر می‌رسد با اینکه از عمر این رشته در ایران ۷۰ سال می‌گذرد و آموزش آن در دانشگاه‌های مختلف آغاز شده است، به عقیده برخی از طراحان گرافیک هنوز یکی از مشکلات ما به روز نبودن اطلاعات و ضرورت بازنگری در سیستم آموزشی است. همان‌طور که کوروش پارساژاد، طراح گرافیکست مهم‌ترین نیاز امروز جامعه گرافیک را آموزش می‌داند: به‌نظر مهم‌ترین مساله فعلی، آموزش به خصوص در سطح عالی در طراحی گرافیک است. باید به نوعی بازنگری روی دروس صورت بگیرد تا علاقه‌مندان مطابق زمان و بهره‌گیری از اساتید خوب آموزش ببینند. وی در مورد وضعیت آموزش ابراز داشت: بیشتر واحدهای درسی در آموزش عالی ثابت مانده‌اند و مطابق با زمان، تغییر نکرده‌اند. اگر یک بازنگری انجام شود، خیلی از درس‌ها مانند تاریخ گرافیک جهان و ایران باید به نظام آموزشی اضافه شوند؛ چون تاریخ تخصصی این رشته را به عنوان واحدهای درسی نداریم. بیشتر واحدهای درسی در گرافیک آموزش عالی ثابت مانده‌اند و مطابق با زمان، تغییر نکرده‌اند.

پارساژاد در مورد دیگر نیازهای آموزش گرافیک عنوان کرد: دانشجویان باید با تکنولوژی‌های جدیدی مانند کامپیوتر و عکاسی دیجیتال آشنا شوند. یک دانشجوی گرافیک باید یاد بگیرد چگونه عکاسی دیجیتال انجام دهد یا نگاه خود را با توجه به تکنولوژی‌های جدید تغییر دهد. وی افزود: درحال حاضر می‌توان با ابزارهای نوین مثل فتوشاپ و... به نتیجه مطلوب رسید. دانشجویان فعلی ما به این نوع درس‌ها نیاز دارند، نه اینکه هنوز عکاسی آنالوگ را به آنها آموزش دهیم و انتظار داشته باشیم کارهای مدرن و براساس نیاز مخاطبان ارائه دهند. به همین خاطر باید بر مساله آموزش تأکید کنیم. محمد خزایی، دیگر گرافیکست نیز در ارزیابی خود از وضعیت گرافیک نسبت به گذشته اظهار داشت: شرایط گرافیک ما نسبت به ۲۰ و ۳۰ سال گذشته تفاوت‌های زیادی کرده است. از نظر کمی، تعداد دانشجویان و افرادی که به صورت حرفه‌ای از این راه امرز معاش می‌کنند، افزایش قابل توجهی داشته است درحالی که در گذشته تعداد گرافیکست‌ها انگشت شمار بود. وی سپس به توضیح این موضوع پرداخت: ۲۰ سال قبل وقتی به کتاب‌فروشی‌های مقابل دانشگاه تهران می‌رفتید و روی جلد کتاب‌ها را نگاه می‌کردید، می‌دیدید که تنها چند استاد و طراح گرافیکست هستند که طراحی جلد این کتاب‌ها را انجام